



NORGES HØYESTERETT

Den 7. mars 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Kallerud, Bergsjø og Thyness i

HR-2023-409-U, (sak nr. 23-028878SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Farhad Shæriæti)

mot

X kommune (advokat Lars Marius Heggberget
v/advokatfullmektig Iver Anton Flatås Aune)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til ankebehandling av en barnevernsak om omsorgsovertakelse og samvær, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd.
- (2) A er moren til B, som ble født 00.00.2022. Barneverntjenesten i X kommune fattet samme dag midlertidig vedtak om omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-9 første ledd jf. § 4-8 andre ledd. Vedtaket ble påklaget til Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Y. Ved vedtak 19. januar 2022 ble klagen ikke tatt til følge.
- (3) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Y fattet 8. april 2022 vedtak med slik slutning:
 - «1. X kommune overtar omsorgen for B, født 00.00.2022, jf. barnevernloven jf. § 4-8 annet ledd, jf. § 4-12 første ledd bokstav a og d.
 2. B plasseres i fosterhjem, jf. barnevernloven § 4-14 bokstav a.
 3. A gis rett til samvær med B, 6 ganger i året med en varighet på 1 time hver gang, jf. barnevernloven § 4-19 annet ledd.
 4. Barneverntjenesten fastsetter tid og sted for samværene og gis anledning til å føre tilsyn under samværene.»
- (4) A brakte vedtaket 8. april 2022 inn for domstolene for rettslig prøving.

- (5) Trøndelag tingrett avsa 27. oktober 2022 dom med slik domsslutning:
- «Vedtaket 8. april 2022 fra Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker stadfestes, likevel slik at varighet på hvert samvær mellom A og B settes til 2 – to – timer.»
- (6) Etter anke fra A avsa Frostating lagmannsrett 5. januar 2023 beslutning med slik slutning:
- «Det gis ikke samtykke til at anken fremmes.»
- (7) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen. Hun har anført at det midlertidige vedtaket 8. januar 2022 var i strid med hennes rettigheter etter Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8. Hvis hun hadde fått mer tid med barnet, ville hun vært i stand til å vise sine omsorgsevner. Vilåårene for ankebehandling i lagmannsretten var oppfylt, jf. tvisteloven § 36-10. Lagmannsrettens begrunnelse er også mangelfull.
- (8) *X kommune* har inngitt tilsva. Kommunen har gjort gjeldende at det midlertidige vedtaket 8. januar 2022 ikke er tema i saken. Saken gjelder vedtaket om omsorgsovertakelse 8. april 2022. Lagmannsretten har korrekt lagt til grunn at ingen av vilåårene for ankebehandling i tvisteloven § 36-10 var oppfylt. Lagmannsrettens beslutning er heller ikke beheftet med andre saksbehandlingsfeil.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ved anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til å fremme anken etter tvisteloven § 36-10, kan Høyesterett bare prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. tvisteloven § 29-13 femte ledd og HR-2017-776-A avsnitt 27. Dette omfatter blant annet om de lovbestemte vilåårene for ankebehandling i lagmannsretten er oppfylt. Ved denne prøvingen har Høyesterett full kompetanse.
- (10) Utvalget prøver også om lagmannsrettens beslutning er forsvarlig, og om den er begrunnet så langt hensynet til forsvarlig saksbehandling tilsier det, jf. blant annet HR-2017-776-A avsnitt 27 og 57. Som ledd i prøvingen av lagmannsrettens beslutning må ankeutvalget vurdere om tingrettens saksbehandling, herunder dens beslutningsgrunnlag og begrunnelse, medfører at det kan foreligge en krenkelse av retten til familieliv etter Grunnloven § 102 eller EMK artikkel 8 dersom tingrettens dom blir stående som endelig avgjørelse i saken, jf. HR-2020-661-S avsnitt 61.
- (11) Etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c kan lagmannsretten gi samtykke til ankebehandling dersom det er «vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse eller saksbehandling». I HR-2019-2074-U avsnitt 16 og 17 er det redegjort nærmere for forståelsen av bestemmelsen. Det fremgår der at det skal «en god del til» før det kan sies å foreligge vesentlige svakheter, og at lagmannsretten har kompetanse til å gi samtykke til ankebehandling «dersom det til saksbehandlingen eller avgjørelsen knytter seg spesielle forhold som med tyngde taler for at slikt samtykke blir gitt». Lagmannsretten har i sin beslutning kommet til at vilååret i bokstav c ikke er oppfylt. A har gjort gjeldende at lagmannsretten har tatt feil på dette punktet.
- (12) Til dette bemerker ankeutvalget at tingretten har redegjort grundig for sitt syn på vedtaket 8. april 2022 om omsorgsovertakelse og samvær. Det er her tatt riktige rettslige utgangspunkter, og avgjørelsen bygger på et solid bevismessig grunnlag. Anken til Høyesterett knytter seg da heller ikke først og fremst til tingrettens vurdering av vedtaket om

omsorgsovertakelse og samvær, men til håndteringen av akuttvedtaket 8. januar 2022. Om dette uttaler tingretten i dommen:

«Foranlediget av A' anførsel presiser tingretten at akuttvedtaket om midlertidig omsorgsovertakelse omfattes ikke av saken som tingretten nå behandler. Spørsmålet om midlertidig omsorgsplassering er for øvrig endelig avgjort.»

- (13) Tingretten har altså ikke vurdert om det var forhold knyttet til akuttvedtaket som kan ha hatt betydning for det senere vedtaket om omsorgsovertakelse 8. april 2022. Spørsmålet er om dette er en vesentlig svakhet ved avgjørelsen eller saksbehandlingen, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c.
- (14) Ankeutvalget bemerker at det følger av praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) og Høyesterett at hele omsorgsovertakelsesprosessen må ses under ett – «as a whole». Feil begått under saksbehandlingen i forbindelse med tidligere vedtak vil kunne være relevante dersom de også har hatt betydning for nåtidssituasjonen. I storkammeravgjørelsen HR-2020-661-S avsnitt 151–153 heter det om dette:

«(151) Det er langvarig praksis for at EMD i barnevernssaker vurderer saksbehandlingen ved avgjørelsen av om det foreligger krenkelse av artikkel 8, jf. særlig de generelle prinsippene i Strand Lobben-dommen avsnitt 212 og 213.

(152) Ved nødvendighetsvurderingen etter artikkel 8 nr. 2 vil EMD ikke bare vurdere den avsluttende nasjonale behandlingen, men se hen til om begrunnelsen for inngrepet er velgrunnet i lys av saken som helhet ('in the light of the case as a whole'). I Strand Lobben-dommen innebar det at storkammeret ikke bare vurderte selve saksbehandlingen i tilknytning til adopsjonsvedtaket, men også tok i betraktning behandlingen av den forutgående omsorgsovertakelsen, jf. avsnitt 148 og 152. Også andre norske saker bygger på en slik tilnærming, senest Pedersen-dommen avsnitt 66.

(153) Av dette følger at man ved vurderingen av et vedtak om adopsjon, ikke uten videre kan se bort fra tidligere feil. Etter mitt syn er dette velgrunnet: Eventuelle feil fra tidligere stadier kan forplante seg videre og ha betydning for vurderingen av situasjonen i dag. Samtidig må formålet med prinsippet innebære en viss begrensning, slik at tidligere feil som ikke har hatt noen virkning, ikke tillegges betydning ved senere prøving. En illustrasjon kan være manglende oppnevnelse av sakkyndig på et tidligere trinn i prosessen når det senere blir klargjort – ved sakkyndig vurdering – at foreldrenes omsorgsevne ikke er tilfredsstillende hensett til barnets behov.»

- (15) Tingretten burde etter dette ha trukket akuttvedtaket inn i sin bedømmelse av spørsmålet om omsorgsovertakelse og samvær og vurdert om eventuelle feil ved dette vedtaket var av betydning. Ankeutvalget ser det slik at det må karakteriseres som en vesentlig svakhet ved tingrettens saksbehandling at dette ikke har skjedd. Samtykkevilkåret i tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c var med andre ord oppfylt, og lagmannsretten skulle vurdert om samtykke til ankebehandling burde gis etter bestemmelsen.
- (16) Lagmannsrettens beslutning må på denne bakgrunn oppheves.
- (17) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)